

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчальної роботи

Костянтин БОРАК

«___» _____ 202 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНА СПРАВА»

Галузь знань: 20 «Аграрні науки і продовольство»

Освітньо-професійна програма зі спеціальності: 205 «Лісове господарство»

Освітній ступінь: «Бакалавр»

Мова навчання: Українська

Робоча програма освітньої компоненти «Природно-заповідна справа» для студентів

галузь знань: 20 «Аграрні науки і продовольство»

спеціальність: 205 «Лісове господарство»

Розробник: Анатолій ЖЕЖКУН, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, Академік Лісівничої Академії наук України, викладач кафедри агрономії та лісового господарства Житомирського агротехнічного фахового коледжу

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри агрономії та лісового господарства

Протокол від «11» 03 2026 року № 9
Завідувач кафедри Паталія ЦУМАН

(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри

Протокол від « » 20 року №

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри

Протокол від « » 20 року №

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри

Протокол від « » 20 року №

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри

Протокол від « » 20 року №

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Жежкун А. М., 202 рік
ЖАТФК

1. Опис освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика освітньої компоненти
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»	Вибіркова
	Спеціальність: 205 «Лісове господарство»	
Модулів – 1	ОС: «Бакалавр»	Рік підготовки IV-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр VIII-й
		Лекції 14 год.
		Практичні 10 год.
		Лабораторні -
		Самостійна робота 96 год.
		Вид контролю: <u>Поточний – індивідуальне і групове опитування, контрольна робота, тести;</u> Підсумковий – залік.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 0,25

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Мета – це професійна підготовка бакалаврів, які зможуть при необхідності працювати на територіях природно-заповідного фонду, застосування ними знань для наукової діяльності, організації ведення екозбалансованого господарювання у парках, лісокористування у парках та його ефективного екологічного контролю.

Завданнями навчальної дисципліни «Природно-заповідна справа» є: надання студентам теоретичних і практичних знань, вироблення у них професійної потреби щодо необхідності покращання екостану країни згідно з конституційним правом населення на чисте довкілля через створення географічно репрезентативної мережі природно-заповідних територій; усвідомлення необхідності переходу на збалансоване співвідношення земель природно-заповідного фонду з іншими категоріями лісових земель і визнання його обов'язковою складовою сталого розвитку держави; закріплення стереотипу пріоритетності збереження біотичного та ландшафтного різноманіття через формування національної екологічної мережі України, уявлення організації системи екологічно моніторингу природоохоронних територій та управління ними, підвищення рівня екологічної та природоохоронної свідомості майбутніх лісівників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: етапи історичного розвитку природно-заповідної справи; сучасний стан природно-заповідної справи як галузі; міжнародні та національні класифікації природоохоронних територій; механізм резервування природних територій для їх майбутнього заповідання; процедуру створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду; систему управління природно-заповідним фондом України; чинне законодавство про природно-заповідний фонд; структурно-функціональну організацію природно-заповідного фонду; сучасну мережу природно-заповідного фонду та структуру екомережі; засоби збереження природно-заповідного фонду; напрями використання природно-заповідного фонду.

уміти: застосувати знання в професійній та природоохоронній діяльності; визначати наукову цінність біорізноманіття природно-заповідного фонду; обґрунтовувати виділення і створення природно-заповідних територій; володіти методами проєктування природно-заповідних територій; встановлювати режими збереження заповідних екосистем; оцінювати вплив антропогенних факторів на заповідні екосистеми; організувати громадський контроль природно-заповідного фонду; діяти у складі служб державної охорони природно-заповідного фонду; проводити найпростіші наукові спостереження в заповідних екосистемах; організовувати еколого-освітню, просвітню та рекреаційну діяльність.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

- ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності (СК):

- ФК1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

- ФК3. Здатність використовувати знання й практичні для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.

- ФК4. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.

- ФК5. Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду.

Результати навчання (РН):

- РН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

- РН4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

- РН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

- РН10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

- РН11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Ботаніка та фізіологія рослин	Лісовідтворення та лісові культури
Дендрологія	Лісознавство
Лісівництво	Лісова таксація і лісовпорядкування

Критерії оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень студентів за всіма видами навчальних робіт проводиться за *поточним* та *підсумковим* контролюми.

Для оцінювання навчальних досягнень студента впродовж семестру застосовується 4-бальна шкала з дисциплін освітньо-професійної підготовки бакалавра. Після проведення підсумкового контролю результати переводяться у 100-бальну шкалу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань, вмінь, компетентностей студентів з навчальної дисципліни

Бали	Критерії оцінювання
A «Відмінно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
B C «Добре»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал,

	порівнювати та робити висновки. Студент активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
D E «Задовільно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
F FX «Незадовільно»	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

Критерії оцінювання екзаменів (диференційованих заліків)

Оцінка **A «відмінно»** (90-100 балів) виставляється студенту, який повністю оволодів програмним матеріалом, точно й повно виконав практичні завдання; виявив творчу самостійність, знання спеціальної літератури, тверді переконання та вміння їх захищати, високу комунікативну культуру, уміння робити практичні висновки; на семінарських, лабораторних, практичних заняттях показав достатній рівень розвитку умінь і навичок точного застосування знань.

Оцінка **B C «добре»** (74-89 балів) виставляється за тих же умов. Відмінність у знаннях студента полягає в дещо обмеженому й звуженому прояві тих же якостей, які слугують критерієм відмінної оцінки – творча самостійність, знання літератури тощо. Але вже немає тієї свободи викладу матеріалу, як у першому

випадку, можуть допускатися окремі помилки, що легко виправляються самим студентом під час бесіди.

Оцінка **D E** «задовільно» (60-73 балів) виставляється за повне знання програми та за виконання завдань. У цьому випадку студент може й не виявити самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто «завчив», однак навчальний матеріал він загалом знає. Має певне уявлення про вимоги практики, може знайти нові приклади або умови застосування знань на практиці. Знає літературу, але, можливо, не всю і не може дати достатньої критичної оцінки. Володіє необхідними вміннями. Можливі недоліки в аспекті комунікативної культури.

Оцінка **F FX** «незадовільно» (1-59 балів) виставляється, якщо студент не має повних знань. Завдання не виконані або виконані невірно. Уміннями й навичками студент не володіє. Навчальної літератури зовсім не знає.

Засоби оцінювання: залік; комплексні контрольні роботи; презентації; тести.

3. Структура освітньої компоненти

Семестр	Кількість годин										
	денна форма										
	всього го	у тому числі:									
		л	п	лб	інд	с.р.					
1	2	3	4	5	6	7					
VIII	120	14	10	-	-	96					

4. Тематичний план

№ з/п	Назви розділів і тем	Кількість годин								
		денна форма							Навчально-метод. література	Засоби діагностики
		усь ого	у тому числі							
			л	п	лб	ін д	с.р			
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
VIII семестр										
Модуль 1										
1	Тема 1. Сутність природно-заповідної справи	16	2	-	-	-	14	[1], с. 11-26	Фронтальне опитування	

2	Тема 2. Класифікації природоохоронних територій	18	2	2	-	-	14	[4], с. 15-35	Усне опитування
3	Тема 3. Класифікація природно-заповідного фонду України	18	2	2	-	-	14	[10], с. 112-128	Письмове опитування
4	Тема 4. Міжнародні класифікації природоохоронних територій	16	2	-	-	-	14	[3], с. 199-221	Усне опитування
5	Тема 5. Система формування природно-заповідного фонду як основи екомережі	18	2	2	-	-	14	[5], с. 99-135	Усне опитування
6	Тема 6. Створення природно-заповідних територій	18	2	2			14	[4], с. 60-79	Фронтальне опитування
7	Тема 7. Структурно-функціональна організація природно-заповідного фонду	16	2	2			12	[7], с. 110-141	Фронтальне опитування
	Усього годин	120	14	10	-	-	96		

5. Теми практичних занять

№ з\п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
Модуль 1		
1	Природно-заповідний фонд – національне надбання	2
2	Природні території особливої охорони: класифікаційна схема	2
3	Основні засоби збереження біорізноманіття	2
4	Лісознавчі основи формування мережі природно-заповідних територій	2
5	Особливо цінні лісові природні комплекси	2
	Всього:	10

6. Теми лабораторних занять

Лабораторні роботи не передбачені програмою.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
Модуль 1		
1.	Етапи історії природно-заповідної справи	10
2.	Поняття про категорії природоохоронних територій	10
3.	Резервування природних територій	10
4.	Формування мережі територій і об'єктів природно-заповідного фонду України	10
5.	Загальнодержавна мережа природно-заповідних територій: сучасна і перспективна	10
6.	Мережа штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду	10
7.	Мережа заповідних територій світової природної спадщини	10
8.	Формування екомережі: правове поле та елементи екомережі	10
9.	Поняття про режими збереження екосистем та їх компонентів	8
10.	Нормативне регулювання режимів збереження екосистем у всіх категоріях природно-заповідного фонду	8
	Всього:	96

8. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни (затверджено методичною радою ЖАТФК).
2. Робоча навчальна програма.
3. Силабус навчальної дисципліни.
4. Конспект лекцій.
5. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт, самостійної роботи, ККР.
6. Тестові завдання для тематичної перевірки знань.
7. Питання до заліку.

9. Каталог ресурсів

1. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи : навч. посіб. Рівне : РДТУ, 2010. 239с.
2. Заповідна справа в Україні : навч. посіб. / За ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. К. : Географіка, 2003. 306 с.
3. Заповідна справа / ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., СОЛОДКИЙ В.Д., МАСІКЕВИЧ Ю.Г. Харків : НТУ «ХП». 2012. 240 с.
4. Ковальчук А.А. Заповідна справа : науково-довідникове видання. Ужгород : підприємство «Ліра», 2002. 312 с.
5. Основи заповідної справи. К. : Видавн.-поліграф. центр «Київський університет», 2012. 128 с.
6. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа : навч. посіб. К. : Арістей, 2017. 480с.
7. СОЛОДКИЙ В.Д., ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., МАСІКЕВИЧ Ю.Г., Білокінь М.В. Заповідна справа : підручник. Чернівці : Зелена Буковина, 2005. 288 с.
8. Фурдичко О.І., Сівак В.К., СОЛОДКИЙ В.Д. Заповідна справа в Україні : підручник. Чернівці : Зелена Буковина, 2015. 336 с.